ڕۆژنامەنووسیی وەك پیشە، ڕۆژنامەنووسیی وەك ئایدیۆلۆژیا.. نەژاد عزیز سورمێ

• ڕۆژنامەنووسیی کوردی ڕەنگە زیاتر لە ڕێگای ئەدەبیات و سیاسەتدا سەری هەڵدابێ و هێز و گوڕی لەو دەرەتانانەوە وەرگرتبێ.. سیاسەت بەو مانایەی دەچێتەوە قاوخی خەبات لە پێناوی ڕەتکردنەوەی زوڵم و زۆرداری و بەرەنگاربوونەوەی هەموو ئەو ناهەقیانەی وەك نەتەوە لە کورد کراون و دەکرێن ..

بۆیە خۆڕایی نەبووە یەکەمین هەنگاو دوور لە نیشتمان بێ ، کاتێ بەدرخانیەکان لە قاهیرەی پایتەختی میسر بە بڵاوکردنەوەی (کوردستان) دەستیان پێ کرد.
لەو ڕۆژەوە ڕۆژنامەنووسیی کوردی وەك بیرێك بە دەرزی لێ بدرێ ، بەهەموو ئەو هەوراز و نشێوانە تێپەڕیوە کە بە هێ و بێ هێ کەوتوونەتەبەر ڕەوتی بەڕێوەچوون و پێشکەوتنی.. سەیریش دەکەی هەر ڕۆژگارێ لەو مێژووە پڕ لە کەندو کۆسپە ئادگار و سیمای سەردەمەکەی وەرگرتووە ، وەختێ خەباتی سیاسیمان هەناسەیەکی هاتبێتەوە بەر ، ڕۆژنامەنووسیمانی لێ بێ بەش نەبووە و بەهرەی لە هەردوو لایەنی ئازادی نووسین و تەکنیکی چاپ و بڵاوکردنەوە لێ وەرگرتووە؛ ئەگەرچی ئەو بەهرە وەرگرتنەیش لە کاریگەریی ڕۆژنامەگەریی ئەو وڵاتانە بەدەر نەبووبێ کوردستان و کوردیان بەسەر دابەشکراوە ، لەوانەیش بەنموونە بەشی خوارووی کوردستان کە زیاتر بە ڕۆژنامەگەریی عەرەبیەوە پەیوەست بووە ، ڕۆژنامەگەریی عەرەبیش لە خۆیدا و بەشایەدی و دانپێدانانی خودی خۆیان بەگوێرەی ڕۆژنامەنووسیی دونیا تاڕادەیەکی زۆر بەهۆی گەلێك ئەگەر دواکەوتوو بووە و زیاتر بە لۆژیکی سەرکوتکردن و سانسۆرکردنەوە مامەڵەی لەگەڵدا کراوە و بەعەقڵیەتێك کە (تاڕادەیەك ئێستاشی لەگەڵدا بێ) گۆڕان و کەشوهەوای گۆڕان ڕەت دەکاتەوە و هیچ حسابێکی بۆ ڕای گشتی و ئەوەی پێی دەگوترێ (بۆ لایەنی ڕوانین) نەکردووە .

لە سەرەکەی تریش ڕۆژنامەنووسیی عەرەبی دەچێتەوە ناو ڕۆژنامەنووسیی ئەوەی بە (جیهانی سێ یەم) ناسراوە ، کە هەمیسان

ڕۆژنامەنووسییەکی دواکەوتوو بووە لە چاو ڕۆژنامەنووسیی ئەورووپا و وڵاتانی دیکە کە بە سیستەمی دیموکراسیەوە بەڕێوەدەچن.

داخۆ ڕۆژنامەنووسیی کوردی لە چ ئاستێکدا بوو بێ کە هەر لە خۆیدا دووچاری گەمارۆی کولتووری لەسەر بووە ، کورد وەك نەتەوە خۆیشی گەفی لەناوبردن و جینۆسایدکردنی لەسەر بێت؟

• ڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١ وەك چۆن کوردستانی خستە قۆناخێکی نوێ ، بە هەموو چاك و خراپییەوە(کە ئێرە و سرووشتی ئەم نووسینە جێی کولاندنەوەی برینان نییە) ، ڕۆژنامەنووسیی کوردیش لە هەردوو ڕووی چلۆنایەتی و چەندایەتییەوە بەهرەیەکی باشی لەو قۆناخە وەرگرت کە بەڕاستی دەتوانین بەقۆناخی زێڕینی دابنێین لە هەموو مێژووی ڕۆژنامەگەریی کوردی … بەڵام !
ئەو (بەڵام)ـــەیش بێ دەستی مرۆڤ دێتەپێش بەوەی کەش وهەوای ڕاپەڕین و تاقیکردنەوەی زیاتر لە سی ساڵ ، بەهەموو تاڵی و شیرینیەکانییەوە هێشتا ئەوەی فێرنەکردین بتوانین وتارێکی ڕۆژنامەنووسیی پێکبهێنین و پەردەکان لابدەین و پەنجەرە داخراوەکان بکەینەوە ، هەنگاو لە مەملەکەتی وەستاو و دۆگمای ئایدیۆلۆژیاوە ، بە دەرهاوێشتە قۆزەوەنەکانییەوە بەرەو ئاقاری سەربەستی و ئازادی باوێین ، بەو ئاراستەیەی ڕۆژنامەنووسیی وەك پیشە چاو لێ بکەین ، پیشەی ماندوو بوون و گەڕان بەدوای ئەو ڕاستیانەی ڕێگایان ڕۆشن دەکەنەوە و دەمانخەنە سەر ڕاستە شەقامی ئەوەی هەر خۆمان پێشتر نوقڵانەمان بۆ لێ دەدا ..
بەدرێژایی ئەو ماوەیە نەمانتوانی ڕۆژنامەنووسیی وەکو پیشە بناسین و بناسێنین، بەڕادەیەك هەندێ لەو ڕۆژنامانەی بەناوی ئەهلی و سەربەخۆیش بڵاوکراونەتەوە ، باوەکو لە وێنەی ئەزموونێکی تازە لە مێژووی ڕۆژنامەنووسیی کوردیدا دەرکەوتبن ، ئەوانیش مامەڵەیان لەگەڵ هەواڵ و دەرهاوێشتەکانی هەواڵ لە مەداری وروژاندن نەپەڕیوەتەوە و نەگەیشتووە بەوەی بەهێزی بابەتیی بوون و بەرپرسیاریەتییەوە گرفت و برینەکان بخەنە بەر ڕووناهی…

هەمیشە دەبینین پرسیارە وروژێندراوەکانیش لەوچەشنە ڕۆژنامانەدا دوور نین لە دنەدان و ئەنگیزەی بەسیاسەت و جیهانی ڕێکابەری سیاسەتەوە داپێشراو.. (هەریەك بۆ لەیلای خۆی)..

دیارە ڕۆژنامەکانی تریش کە لایەنە سیاسیەکان چاپیان دەکەن لێرەدا جێی باس نابن ، بەوپێیەی هەر ڕۆژنامەیەك لەو ڕۆژنامانە یا هەر کەناڵێکی میدیای زمانحاڵ کە لەو لایەنانەوە باروبوو دەکرێن

بێگومان پەیوەست دەبن بە سیاسەتی ڕەنگ بۆ ڕۆژراویان کە ئەمەش دەڵێین هەرگیز مەبەستمان لەوە نیە بڵێین ڕۆژنامە یا میدیای حزبی خزمەتی ڕۆژنامەنووسیی کوردی نەکردووە ، یاخود لەو ڕەوتەدا کورتی هێناوە کە دەچێتەوە ناو ئەو کەرنەڤاڵە بەجۆش و خرۆشەی ڕۆژنامەنووسیی دوای ڕاپەڕین.

بەڵام کە دەڵێین جێ ی باس نیە ، لەو ڕوانگە و جیهانبینینی یەوە بۆی دەچین کە ئاسان نییە ڕۆژنامەگەریی مولتەزیم ، پیشەی ڕۆژنامەنووسیی وەك پیشە ببینێ لە دەرەوەی سیاسەتە ڕەنگ بۆ ڕۆژراوەکان.

• پیشەی ڕۆژنامەنووسیی وای نابینم کاری گێڕینی کۆمەڵگە بێ ، هەر کۆمەڵگەیەك ، بەقەد ئەوەی بە پەرۆشی و مەسئوولیەتەوە پرسیاران بوروژێنێ .. لێرەشدا ڕۆژنامەنووس پیشەی بەتەنیا وەك سەرچاوەی بژێوی چاو لێ ناکا کە دەسکەوتێکی کاتی تێدایە، بەڵکو بە نیشانەی پەیوەندی خۆی بەخوێنەر و بە بەخت و ویژدانی خۆی لە گەیاندن و بڵاوکردنەوەی ڕووداو و پێشهاتان ، بەتایبەتی لەوەی بەچەندین پەڵپ و بیانوو ، لە پێشەوەشیان بیانووی (بەرژەوەندییە باڵاکان)، کە هەمیشە سەرپۆشکردنی پرسیارەکانی پێ دەسپێرێ..

مەسەلەکە لەو هاوکێشەیەش لە ترکزەترە کە لە پێشدا لە مەسەلەی (ئازادی و مەسئوولیەتدا) خستمانەڕوو..
مەسەلەکە دەچێتە خانەی سەرپۆش لادان بۆ سەلماندنی پیشەی ڕۆژنامەنووسیی وەك پرۆژەیەکی پەیوەست بە پرۆسەی دەرکەوتنی ڕۆژنامەنووس لە قاڵبی پیشەوەرێکی مرۆڤانە و دوور لە هەموو دەسەڵاتێك و بایەخدان بە هەواڵەکانی دەرەوە و دەرهاوێشتەکانی بەگوێوتینی بایەخدان بەهەواڵەکانی ناوخۆ و بەوپەڕی ڕاستگۆیی و پەیوەندیداری بە بەرژەوەندیی نیشتمان ، وەك ئەوەی ڕۆژنامەنووس دەیبینێ نەك …

باس لە بەرژەوەندیی نیشتمان دەکرێ ، نموونەیەکم لێرەدا دێتەوە بیر لە نموونەی ئەو هەواڵانەی ڕۆژنامەنووسێك بێ لەبەرچاوگرتنی ئەو بەرژەوەندیانە هەواڵێکی بڵاوکردەوە لەوەی بەکۆشەی (نایجیریا)ی چەندساڵێك لەمەوبەر ، کە ڕووکاری داڕشتنی هەواڵەکە لەلایەن ڕۆژنامەنووسێکەوە بوو بەهۆی کوژرانی زیاتر لە 200 کەس و برینداربوونی سەدانی تر..
پرسیار لێرەدایە ، ئایا ڕۆژنامەنووس لە کوێی ویژدان و مەسئوولیەتی ڕۆژنامەنووسیدا ئەو هەموو خەڵکەی بەکوشتن دا؟!

وەکی دی ، چاوت لێیە ڕۆژنامەنووس زۆر هەواڵی گرنگ بەقوربانی خواستی ئەم لایەن و ئەو لایەن دەکا و خوێنەر لە ڕاستەقانیی هەواڵەکە بێ خەبەر دەمێنێتەوە.

• لە ڕاست بارودۆخی ڕۆژنامەگەریی کوردی و ڕۆژنامەنووسی کورد، وا پێ ناچێ هەوڵێکی جیدی درابێ ڕۆژنامەنووسیی وەك پیشە چاو لێ بکرێ ، بەوەی نەریتێکی ڕۆژنامەنووسیانە لە کایەی ڕۆژنامەنووساندا دەربکەوێ کە ڕەهەند و مەودایەکی وای پێ بدا لە بواری جۆوەڕییدا ببزوێ و لە مەداری دۆگمای ئایدیۆلۆژیا و دەرهاوێشتەکانیدا و بەهەند نەزانینی خوێنەر و بینەر و گوێگر بترازێ و ببێ بە بەشدارێکی کارا و متمانە پێکراو لە پرۆسەی گەشەپێدان و پەرەپێسەندنی شارستانی و چەکێکی کاریگەر لەبەرامبەر لادەران و ڕێپێهەڵەکردن و پەردەپۆش کردنی ڕاستییان .

نەژاد عزیز سورمێ